

KONKURENTSIAMET

Lp Sven Sester
Rahandusministerium

Lp Urmas Reinsalu
Justiitsministeerium

05.10.2016 nr 5.1-5/16-041

Saadetud elektrooniliselt e-posti aadressidele info@fin.ee; info@just.ee

Ettepanek pensionifondi osakute vahetamise ajaliste piirangute leevendamiseks

Konkurentsiamet soovib avaldada oma toetust investeerimisfondide seaduse täiendustele ja muudatustele, mis aitavad kaasa antud valdkonna arengule, soodustades konkurentsi ja mitmekesistades nii era- kui ka äriinvestorite valikuvõimalusi. Sellisteks turu toimimist parandavateks meetmeteks võib pidada uute investeerimisfondide asutamisega seotud regulatsioonide leevendamist, muuhulgas ka pensionifondi fondivalitseja nõutava algkapitali suuruse alandamist ning üldise regulatsiooni paindlikumaks muutmist (nt professionaalsetele investoritele suunatud fondide suhtes). Ka fondivalitsejate tegevuse suurema läbipaistvuse tagamine ja osakute tagasivõtmisetasu piirmäära alandamine on kahtlemata positiivsed arengud. Eeltoodud muudatuste tulemusena peaks fondivalitsejate vaheline konkurents levinud arusaama kohaselt intensiivistuma.

Sellise konkurentsiolukorra intensiivistumise taustal on Konkurentsiameti hinnangul põhjust veelkord kaaluda fondivahetuse ajaliste piirangute leevendamist. Konkurentsiamet on teinud Rahandusministrile 2010. a ja 2013. a ettepaneku võimaldada osakuomanikul vahetada pensionifondi 30 päeva möödudes peale vastava avalduse esitamist¹. Selles ettepanekus esitatud kaalutlused on meie hinnangul jätkuvalt aktuaalsed. Sarnase ettepaneku esitas uue seaduseelnõu menetlemise käigus ka tulundusühistu Tuleva, kuid seda ettepanekut ei ole eelnõu koostamisel põhjendusi esitamata arvesse võetud (vt Investeerimisfondide seaduse eelnõu märkuste tabelid). Konkurentsiameti hinnangul on uue teenusepakkuja turule tulek keeruline olukorras, kus tal on võimalik olemasolevate osakuomanike pärast juba tegutsevate fondivalitsejatega tõhusalt konkureerida vaid mõnel korral aastas. Tegemist on tõsise ja erandliku sekkumisega ettevõtlusvabadusse, sest teada olevalt ei ole üheski teises majandusharus Eestis sellist regulatiivset piirangut rakendatud. Ehkki seda on põhjendatud kesksena asjaoluga, et tihedama vahetamise lubamine kallutaks fondivalitsejate

¹ Konkurentsiameti 21.07.10 kiri nr 5.1-1/09-0772-008 Rahandusministrile ning Majandus- ja kommunikatsiooniministrile (http://www.konkurentsiamet.ee/public/Seisukohad_ja_arvamused/Konkurentsiameti_ettepanekud_kogumispension.pdf). Sama seisukohta on korratud Konkurentsiameti 29.08.2013 kirjas nr 5.1-4/13-0382-001 Rahandusministrile

investeeringispoliitikat ebasoovitavalt lühiajalisele kasule orienteeritud suunas, on tegemist suhteliselt kohmaka ja läbipaistmatu vahendiga fondivalitsejate investeeringispoliitika suunamisel. Tegelikult ei kohusta pensionifondide vahetamise piirang otseselt pensionifonde oma investeeringispoliitikat teatud suunas kujundama. Veelgi enam, selle tegelikku mõju pensionifondide investeeringispoliitikale on raske, kui mitte võimatu mõõta. Teiseks on pensionifondide vahetamise ajalist piirangut põhjendatud asjaoluga, et enamus osakuomanikke ei oma erialaseid teadmisi, mistõttu nende otsused fonde vahetada ei pruugi olla adekvaatsed. Konkurentsiamet nõustub, et osakuomanikud ei pruugi alati kõige teadlikumad olla, kuid samas jääb ebaselgeks, miks peaks pensionifondide vahetamisvõimaluste liberaliseerimise tulemusena õigete otsuste osakaal langema².

Senine kogemus ajaliste piirangute leevendamise kohta on olnud kahtlemata positiivne. Seoses 2011. a jõustunud võimalusega vahetada pensionifondi senise ühe korra asemel kolm korda aastas ja suunata osakud teise pensionifondi ümber ilma ajalise piiranguta, on pensionifonde vahetanud osakuomanike arv selgelt suurenenud. Kuigi pensionifondide vahetamise tipp jäi 2011 aastasse, on see siiski jäänud selgelt kõrgemale tasemele, kui piirangute leevendamisele eelnenud ajal³.

Vaba konkurentsi tõhustamine pensionifondide vahetamise kaudu loob paremad eeldused intensiivsemaks hinnakonkurentsiks, mis viiks teenustasude, nt valitsemistasude alandamisele. Konkurentsiameti hinnangul tohiks ettevõtlusvabadust piirata üksnes siis, kui selleks on selged ja analüütiliselt tõestatavad kaalutlused.

Eeltoodut silmas pidades teeb Konkurentsiamet ettepaneku kaaluda pensionifondide vahetamise suhtes rakendatavate ajaliste piirangute leevendamist senisest veelgi suuremas ulatuses. Osakuomanikul võiks soovi korral olla võimalus vahetada pensionifondi osakuid senisest veelgi sagedamini, näiteks kord kuus.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

² Konkurentsiameti seisukohad on detailsemalt esitatud 2010. aasta ettepanekus

³ Rahandusministeerium. Riikliku vanaduspensioni, kohustusliku kogumispensioni ja vabatahtliku kogumispensioni statistika seisuga 31.12.2015.